

Notat

Til: Helse og omsorgsdepartementet

Fra: Helse Sør-Øst RHF

Kopi:

Dato: 1. februar 2025

Oppdrag om kartlegging av private tilbydere av helsetjenester

Det vises til oppdragsdokumentet for 2025, oppdrag HSØ25-01, hvor Helse Sør-Øst RHF skal realisere målene i Ventetidsløftet om markant nedgang i gjennomsnittlige ventetider for påbegynt helsehjelp blant annet ved å kartlegge kapasitet hos private aktører innen fagområder med flest ventende og lengst ventetider.

Fagområdene med størst utfordringer i Helse Sør-Øst er øyesykdommer, øre-nese-hals, ortopedi, plastikkirurg og urologi.

En fullstendig kartlegging av kapasitet innen de fem fagområdene har ikke latt seg gjennomføre på en god måte på den tiden som var stilt til rådighet. Imidlertid viser erfaring fra tidligere anskaffelser at det er et betydelig antall private tilbydere fordelt på de ulike somatiske fagområdene.

I opptaksområdet til Helse Sør-Øst er det et betydelig omfang av tilbydere av private helsetjenester. Markedet er dynamisk, med nye aktører, og aktører som avvikler sin praksis.

Private leverandører som har avtale med Helse Sør-Øst RHF, melder at de har kapasitet til å levere helsetjenester utover dagens avtalefestede volum innen de fleste fagområder. Innenfor de rammer som er fastsatt i anskaffelsen, tar det kort tid å utvide eksisterende avtaler og utløse opsjoner. For nye anskaffelser er omfang (økonomisk volum) avgjørende for hvor lang tid anskaffelsesprosessen tar.

Helse Sør-Øst RHF benytter allerede ulike aktører utenom helseforetakene og de private ideelle sykehusene for å oppfylle sørge-for-ansvaret, herunder for å redusere ventetider. Erfaringen fra tidligere kjøp fra private kommersielle tilbydere er at det kan bidra til indikasjonsglidning og overbehandling, for

eksempel av inngrep som kne- og skulderartroskopi.¹ Målet er å bruke den samlede kapasiteten på en best mulig måte og at prioriteringsprinsippene benyttes likt uavhengig av hvem som leverer helsetjenester.

1. Avtalespesialister: Dette er legespesialister og psykologspesialister som har driftsavtale med det regionale helseforetaket. Avtalespesialistene finansieres gjennom driftstilskudd fra RHF-et, refusjon fra Helfo og egenandeler fra pasientene. Det er totalt ca. 900 [avtalespesialister](#) som har avtalehjemmel i Helse Sør-Øst, hvorav 116 er spesialister innen øyesykdommer, 69 innen øre-nese-halssykdommer, 7 innen ortopedisk kirurgi og 14 innen urologi. Det er ingen avtalespesialister i plastikkirurgi i Helse Sør-Øst. Det er særlig innen fagområdene øye og øre-nese-hals avtalespesialistene utgjør en betydelig andel av den samlede polikliniske aktiviteten, og dermed kan bidra til å realisere målene i Ventetidsløftet. Se styresak i Helse Sør-Øst RHF som behandles 6. februar 2025, [Aktivitet i avtalespesialistordningen](#)

Helse Sør-Øst RHF øker antall øyehjemler i avtalepraksis fra 2025, og vil i tillegg legge til rette for at det kan utføres et økt antall kataraktoperasjoner. Tiltakene gjøres i samråd med helseforetakene. Helse Sør-Øst RHF tilstreber å bistå avtalespesialistene med å skaffe vikar ved behov, slik at all kapasitet i ordningen til enhver tid er tilgjengelig. I forbindelse med Ventetidsløftet er bruken av vikarer utvidet etter dialog med Legeforeningen.

Helse Sør-Øst RHF gjennomførte høsten 2024 kampanjene *LYS November* og *LYTT November*, der både avtalespesialister og helseforetak ble stimulert til å bidra med ekstra kataraktoperasjoner og hørselsutredninger. Det ble operert til sammen 575 ekstra kataraktoperasjoner og antall pasienter som hadde ventet mer enn 3 mnd. ble redusert med 330 pasienter. Tilsvarende ble det gjennomført 544 ekstra hørselsutredninger og antall pasienter som har ventet mer enn 3 mnd. ble redusert med 526 pasienter. Kampanjene vurderes som vellykkede, og tilsvarende kampanjer vil gjentas våren 2025.

2. Private leverandører: Helse Sør-Øst RHF har inngått [avtaler](#) med flere private sykehus/klinikker etter anbudsrunder. Avtalene er inngått etter lov om offentlig anskaffelse og har normalt varighet fra 1-4 år. Leverandørene er tildelt vurderingsrett og kan motta henvisninger direkte fra fastleger og fra helseforetak.

I forbindelse med Ventetidsløftet har Helse Sør-Øst inngått tilleggsavtaler med private leverandører med bakgrunn i spesifikke ventelisteutfordringer i

-
1. Hortedahl R, Brox JI, Aune AK, et al. Changes in the rate of publicly financed knee arthroscopies: an analysis of data from the Norwegian patient registry from 2012 to 2016. *BMJ Open* 2018;8:e021199. doi:10.1136/bmjopen-2017-021199

helseforetakene. Disse avtalene omfatter kun pasienter som allerede er rettighetsvurdert og står på venteliste i helseforetakene.

Kartlegging av kapasitet innen utvalgte fagområder

Helse Sør-Øst RHF har tatt utgangspunkt i fagområder med mange ventende pasienter og lengst ventetider, og har kartlagt tiltak som involverer flere aktører.

Fagområde	Antall ventende	Ventetid avviklede
Øyesykdommer	12 124	102 dager
Øre-nese-hals sykdommer	17 914	97 dager
Ortopedisk kirurgi	24 215	88 dager
Plastikkirurgi	4 583	114 dager
Urologi	5 665	54 dager

Kilde: FHI/NPR tall per desember 2024

1. Øye

På bakgrunn av tidligere behovsvurdering har Helse Sør-Øst RHF avtale med private leverandører om utredning og behandling innen strabisme (skjeling), syn, ptose og tåreveier.

Kapasitet: Eksisterende avtaler er ikke fullt utnyttet, og kan utvides ytterligere ved behov. De private leverandørene har ytterligere kapasitet, og det settes inn tiltak for at helseforetakene skal benytte avtalene fullt ut.

Avtalen om kjøp av operasjoner for ptose ble utvidet høsten 2024 etter innmeldt behov fra helseforetak.

Helse Sør-Øst RHF har flere pågående og planlagte tiltak i regional regi for å redusere ventetider innen fagområdet øyesykdommer. Dette gjelder særlig økt kapasitet for å operere pasienter med katarakt både i helseforetakene og hos avtalespesialistene. Det er blant annet satt i drift nye operasjonsstuer på Aker sykehus fra uke 4. I tillegg vurderer Helse Sør-Øst RHF at gjeldende avtale med Betanien Hospital for en kortvarig og tidsbestemt periode kan utvides i et begrenset omfang.

2. Øre-nese-hals

På bakgrunn av tidligere behovsvurdering har Helse Sør-Øst RHF avtale med private leverandører om utredning og behandling av søvnapné samt operasjoner av nese og bihuler.

Kapasitet: Eksisterende avtaler er ikke fullt utnyttet og kan utvides ytterligere ved behov. De private leverandørene har ytterligere kapasitet, og det settes inn tiltak for at helseforetakene skal benytte avtalene fullt ut.

Helse Sør-Øst RHF har flere pågående og planlagte tiltak i regional regi for å redusere ventetider. Dette gjelder særlig for hørselsutredninger og høreapparatilpasning, både i helseforetak og hos avtalespesialister. Det pågår også et interregionalt arbeid for å bedre tilgangen på audiografer.

3. Plastikkirurgi

På bakgrunn av tidligere behovsvurdering har Helse Sør-Øst RHF avtale med private leverandører om operativ behandling av hidradenitt (betente svettekjertler).

Kapasitet: Eksisterende avtaler er ikke fullt utnyttet og kan utvides ytterligere ved behov. De private leverandørene har mer kapasitet, og det settes inn ytterligere tiltak for at helseforetakene skal benytte avtalene fullt ut.

I Helse-Sør-Øst er det mange private sykehus/klinikker som tilbyr plastikkirurgiske inngrep som brystreduksjon og bukplastikk, som er områder med mange pasienter på venteliste.

4. Ortopedi

På bakgrunn av tidligere behovsvurdering har Helse Sør-Øst RHF avtale med private leverandører om ortopedisk småkirurgi på fot og hånd.

Kapasitet: Eksisterende avtaler er ikke fullt utnyttet og kan utvides ytterligere ved behov. De private leverandørene har ytterligere kapasitet, og det settes inn tiltak for at helseforetakene skal benytte avtalene fullt ut.

I Helse-Sør-Øst er det flere private sykehus/klinikker som tilbyr andre typer ortopediske inngrep enn de som det er avtale på i dag. Helse Sør-Øst RHF er i dialog med helseforetakene for å kartlegge om det er behov for å kjøpe tjenester fra private tilbydere.

Helse Sør-Øst RHF vurderer i tillegg at gjeldende avtale med Betanien Hospital for en kortvarig og tidsbestemt periode kan utvides i et begrenset omfang.

5. Urologi

På bakgrunn av tidligere behovsvurdering kjøpes det i dag utredning og behandling av urinvegssymptomer (cystoskopi) og fimoseoperasjoner.

Kapasitet: Eksisterende avtaler er ikke fullt utnyttet og kan utvides ytterligere ved behov. De private leverandørene har ytterligere kapasitet, og det settes inn tiltak for at helseforetakene skal benytte avtalene fullt ut. I tillegg er det flere tilbydere enn dagens avtaleparter i markedet.

Helse Sør-Øst RHF er i dialog med helseforetakene for å kartlegge om det er behov for å kjøpe tjenester fra private tilbydere.

Oppsummering

Helse Sør-Øst RHF har avtale med flere private leverandører som har kapasitet til å utvide allerede inngått avtaler. I tillegg er det flere tilbydere i markedet som kan delta om det gjennomføres nye anbudskonkurranser.

Helse Sør-Øst RHF gjør fortløpende kartlegginger for å se om det er områder med mange ventende som ikke dekkes av inngåtte avtaler. I den forbindelse er det både gjennomført utvidelser av eksisterende avtaler innen hjerte og endoskopier, foretatt ekstra kjøp av koloskopiundersøkelser, og det er ytterligere en anskaffelse under planlegging. I tillegg er eksisterende avtaler gjort mer fleksible for å treffe behovet til helseforetakene bedre.